

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
CHRISTINE STIX-HACKLföredraget den 26 september 2002¹

Innehållsförteckning

I — Inledning	I-11012
II — Yrkanden och grunder	I-11013
III — Prövning av målet	I-11018
A — Felaktig sammansättning av förstainstansrättens avdelning (åttonde grunden)	I-11018
B — Felaktig bedömning av frågan om kommissionen var beslutför när den fattade beslutet (fjärde grunden)	I-11019
C — Grunderna genom vilka det görs gällande att en felaktig bedömning gjorts med avseende på beslutets materiella lagenlighet (den första och den andra grunden)	I-11021
1. Frågan huruvida det uppträdande som påtalades i beslutet har en begränsande inverkan på den "normala konkurrensen" i den mening som avses i artikel 65 i EKSG-fördraget (första grunden)	I-11021
2. Frågan huruvida deltagande i systemet för utbyte av information utgör en självständig överträdelse av konkurrenslagstiftningen (första grunden) ...	I-11023
3. Frågan huruvida kommissionen har gjort sig skyldig till maktmissbruk (andra grunden)	I-11025
D — Grunderna avseende bötesbeloppet	I-11029
1. Frågan om bristande motivering med avseende på bötesbeloppet (den tredje och den fjärde grunden)	I-11029
2. Frågan avseende solidariskt ansvar med Siderúrgica Aristrain Olaberría S.L. (femte grunden)	I-11031
3. Frågan om principen att ansvar förutsätter medvetenhet om att man handlat olagligt inte beaktats i tillräcklig utsträckning (femte grunden) ..	I-11036
4. Frågan från och med vilken tidpunkt de konkurrensbegränsande överträdelserna skall tillskrivas klaganden (femte grunden)	I-11038
5. Frågan avseende beräkningen av bötesbeloppet i ecu (sjätte grunden) ...	I-11040

1 — Originalspråk: tyska.

E — Grunden genom vilken kritik riktas mot beslutet om rättegångskostnader (sjunde grunden)	I-11042
F — Grunden genom vilken kritik riktas mot att förfarandets längd innebär att artikel 6 i Europakonventionen åsidosätts (nionde grunden)	I-11046
IV — Rättegångskostnader	I-11047
V — Förslag till avgörande	I-11048

I — Inledning

1. I förevarande mål rör det sig om en överprövning av förstainstansrättens dom av den 11 mars 1999 i mål T-156/94² (nedan kallad den överklagade domen).

2. Vad beträffar bakgrunden till vad som förevarit mellan stålindustrin och kommissionen under åren 1970—1990, särskilt vad beträffar det påtagliga krissystemet och kommissionens beslut nr 2448/88/EKSG av den 19 juli 1988 om införande av ett system för övervakning av företag inom stålindustrin avseende vissa produkter³ (nedan kallat beslut nr 2448/88), hänvisas till den överklagade domen. Det övervakningssystem som baserar sig på det ovan nämnda beslutet upphörde den 30 juni 1990 och ersattes av ett system för individuell och frivillig information.⁴

3. Den 16 februari 1994 antog kommissionen ”kommissionens beslut 94/215/EKSG... om ett förfarande för tillämpning av artikel 65 i EKSG-fördraget angående avtal och samordnade förfaranden bland europeiska stålvalsproducenter”⁵ (nedan kallat beslutet), vilket var riktat mot sjutton europeiska stålföretag och en företagssammanslutning. Kommissionen ansåg att de gentemot vilka beslutet riktade sig hade överträtt Europeiska kol- och stålgemenskapens konkurrenslagstiftning genom att, på ett sätt som snedvrider konkurrensen, inrätta system för utbyte av information samt genom att fastställa priser och dela upp marknader. Kommissionen påförde fjorton av företagen böter. Vad gäller Siderúrgica Aristrain Madrid S.L. (nedan kallad klaganden) påförde kommissionen ett bötesbelopp om 10 600 000 ecu.

4. Flera berörda företag, däribland klaganden och företagssammanslutningen, väckte talan mot detta beslut vid förstainstansrätten, vilken till följd därav sänkte bötesbeloppet till 7 100 000 euro och ogillade talan i övrigt.

2 — Aristrain mot kommissionen (REG 1999, s. II-645).

3 — EGT L 212, s. 1.

4 — Se punkt 33 i domen av den 11 mars 1999 i mål T-141/94, Thyssen mot kommissionen (REG 1999, s. II-347).

5 — EGT L 116, s. 1.

5. Den 25 maj 1999 inkom klaganden med överklagande av denna dom till domstolens kansli.

till förstainstansrätten så att denna kan bedöma nedanstående grunder och följaktligen ogiltigförklara beslutet på sagda grunder eller, i andra hand, nedsätta det bötesbelopp som ådömts klaganden:

II — Yrkanden och grunder

6. Klaganden har i sitt överklagande yrkat att domstolen skall

— Solidariskt ansvar.

1. upphäva den dom som förstainstansrätten har meddelat den 11 mars 1999 i mål T-156/94, med anledning av samtliga eller några av de fel som påtalas, och dra samtliga rättsliga konsekvenser av upphävandet, samt antingen avgöra målet i sak eller återförvisa det till förstainstansrätten, närmare bestämt

— Brist på motivering.

— Inkonsekvens.

— Åsidosättande av likhets- och proportionalitetsprinciperna till följd av att bötesbeloppet angetts i ecu.

— upphäva den överklagade domen, på grund av att det enligt denna anses att beslutet inte åsidosätter gemenskapsrätten till följd av felaktig tillämpning och tolkning av artikel 65 i EKSG-fördraget och således ogiltigförklara beslutet av detta skäl,

— Liksom grunden avseende omständigheten att kommissionen inte ålagts att ersätta sökanden i första instans för samtliga kostnader och rättegifter som följer av ställande av säkerhet för eller betalning av hela eller delar av bötesbeloppet, och fastslå att ränta på bötesbeloppet inte skall börja löpa innan förstainstansrättens dom vinner laga kraft, samt följaktligen för-

— avgöra målet om detta är färdigt för att avgöras eller i förekommande fall, om målet inte är färdigt för att avgöras, återförvisa det

plikta kommissionen att ersätta de kostnader och rättegångsgifter som följer av ställande av säkerhet för eller betalning av bötesbeloppet.

2. förplikta klaganden att ersätta rättegångskostnaderna.

— Samma som ovan, i förhållande till den åttonde och den nionde grunden i detta överklagande.

7. Till stöd för sitt överklagande har klaganden åberopat följande *grunder*:

— återförvisa målet i den mån det inte är färdigt för att avgöra

Den *första* grunden:

—Maktmissbruk,

”Gemenskapsrätten har åsidosatts genom att artikel 65 i Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen (nedan kallat EKSG-fördraget) tillämpats och tolkats felaktigt i den del som hänför sig till bedömningen av de överträdelser som påstås ha begåtts inom ramen för sagda fördrag samt på EKSG-marknaden, eftersom den överklagade domens domskäl är motsägelsefulla på denna punkt.”

2. förplikta motparten att ersätta rättegångskostnaderna samt fastslå att motparten skall ersätta rättegångskostnaderna vid förstainstansrätten, för det fall överklagandet i sin helhet eller delvis vinner bifall.

Den *andra* grunden:

Kommissionen har yrkat att domstolen skall

”Gemenskapsrätten har åsidosatts genom att förstainstansrätten i sin dom gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning vid tillämpningen av begreppet maktmissbruk, eftersom den inte på lämpligt sätt prövade sökandens argument i denna fråga och heller inte prövade åberopad bevisning.”

1. ogilla överklagandet och

Den *tredje* grunden:

”Gemenskapsrätten har åsidosatts genom att artikel 15 i EKSG-fördraget tillämpats och tolkats felaktigt i den del som hänför sig till den bristande motiveringen av beslutet i fråga om bötesbeloppet.”

Den *fjärde* grunden:

”Gemenskapsrätten har åsidosatts genom att förstainstansrättens dom inte är tillräckligt motiverad såvitt avser

- a) en väsentlig del av sökandens argument, nämligen att kommissionen inte var beslutför då det ifrågasatta beslutet antogs, och

Den *femte* grunden:

”Gemenskapsrätten har åsidosatts genom att förstainstansrättens dom på flera punkter är inkonsekvent i analysen och bedömningen av flera argument:

- a) För det första avseende argumentet i fråga om solidariskt ansvar med avseende på att bötesbeloppet uteslutande påförs Siderúrgica Aristrain Madrid, varigenom dess systerbolags handlande tillskrivs bolaget.

- b) För det andra avseende den försvårade omständigheten i fråga om kunskapen om att de ifrågasatta uppträdandena var rättsstridiga.

- c) För det tredje avseende det datum som angivits i kommissionens beslut, från vilket de påstådda överträdelserna tillskrivs Aristrain Madrid.”

Den *sjätte* grunden

- b) att ingen jämförelse gjorts av nivån på de bötesbelopp som i andra mål har påförts karteller inom ramen för EEG-fördraget.”

”Gemenskapsrätten har åsidosatts genom att likhets- och proportionalitetsprincipen tolkats och tillämpats felaktigt, genom att det i förstainstansrättens dom inte görs

någon korrekt bedömning av att den spanska pesetan har förlorat i värde, vilket har inneburit att det bötesbelopp som Siderúrgica Aristrain Madrid skall betala blir större än de böter som skall betalas av andra företag vars valutor inte har minskat utan rentav stigit i värde.”

Den *sjunde* grunden:

”Gemenskapsrätten och de grundläggande rättigheterna har åsidosatts genom att resonemanget i förstainstansrättens dom är inkonsekvent i den del som avser att kommissionen inte har förpliktats att erlagga de kostnader och ränteutgifter som följer av ställande av säkerhet för eller betalning av bötesbeloppet.”

Den *åttonde* grunden:

”Gemenskapsrätten har åsidosatts genom att artikel 33 i rättegångsreglerna för förstainstansrätten jämte processrättsliga skyddsregler har åsidosatts, genom att förstainstansrättens överläggningar avslutades av endast tre av de fem domare som ingick i avdelningen när förhandlingarna pågick.”

Den *nionde* grunden:

”Gemenskapsrätten har åsidosatts genom att klaganden förnekades rätten till en

rättvis rättegång inom en rimlig tid, i strid med vad som föreskrivs i artikel 6 i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.”

Sammanfattning av grunderna och delgrunderna efter deras rättsliga tyngdpunkter

8. Av de enskilda grunderna och delgrunderna framgår att klaganden har gjort gällande att flera bestämmelser i EKSG-fördraget har överträtts. Klaganden anser i rättsligt perspektiv sammanfattningsvis att

förfarandet vid förstainstansrätten är behäftat med *rättegångsfel* genom att

— *förstainstansrättens avdelning hade felaktig sammansättning* då den överklagade domen beslutades (*åttonde* grunden), och att

förstainstansrätten har åsidosatt gemenskapsrätten i den överklagade domen, genom att

— felaktigt anta att beslutet var *formellt lagenligt*, trots att beslutet inte hade

antagits i vederbörlig ordning (*fjärde* grunden),

- felaktigt anta att beslutet var *materiellt lagenligt*, trots att

de ageranden som kritiserades i beslutet inte kunde ha någon begränsande inverkan på den "normala konkurrensen" i den mening som avses i artikel 65 i EKSG-fördraget (*första* grunden), och att

ingen överträdelse av artikel 65.1 i EKSG-fördraget förelåg, eftersom

deltagandet i systemet för utbyte av information inte utgjorde någon självständig överträdelse av konkurrenslagstiftningen (*första* grunden), och att

kommissionen gjort sig skyldig till maktmissbruk (*andra* grunden),

- göra en felaktig bedömning av *bötesbeloppet*, motiveringen av bötesbeloppet och vem som påfördes bötesbeloppet (den *tredje*, den *fjärde*, den *femte* och den *sjätte* grunden),

— i beslutet om *rättegångskostnader* underlåta att förplikta kommissionen att ersätta de kostnader och ränteutgifter som följer av ställande av säkerhet för eller betalning av bötesbeloppet (*sjunde* grunden),

- i strid med *artikel 6 i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna* och de grundläggande friheterna inte ha iakttagit klagandens rätt till rättskydd inom en rimlig tid (*nionde* grunden).

9. Den bedömning som görs i det följande tar sin utgångspunkt i denna sammanfattning. De grunder som klaganden åberopat och de delar och argument som grunderna innehåller samt kommissionens argument kommer att hänföras till de enskilda punkterna i sammanfattningen.

10. Grunderna i detta mål motsvarar delvis de grunder och delgrunder som åberopats i mål C-194/99 P (Thyssen Stahl AG mot Europeiska gemenskapernas kommission) och i mål C-182/99 (Salzgitter AG mot Europeiska gemenskapernas kommission).⁶ Jag föredrar även mitt förslag till avgörande i de ovannämnda målen denna dag. I den del de åberopade grunderna överensstämmer med varandra hänvisar jag i föreliggande förslag till den bedömning som jag gjort i mitt förslag till avgörande i mål C-194/99 P och i mål C-182/99 P.

⁶ — Thyssen Stahl AG (REG 2003, s. I-10821) och Salzgitter AG (REG 2003, s. I-10826).

III — Prövning av målet

A — Felaktig sammansättning av förstainstansrättens avdelning (åttonde grunden)

Parternas argument

11. Klaganden har riktat kritik mot punkt 77 i den överklagade domen.

12. Klaganden har anfört att den överklagade domen enbart har undertecknats av tre domare. Domen bär varken någon underskrift av domaren, som var avdelningsordförande åtminstone ända fram till det att det muntliga förfarandet avslutades, eller av en annan domare som likaså deltog i det muntliga förfarandet.

13. Klaganden har gjort gällande att förstainstansrätten, i den mån som det i den överklagade domen hänvisas till artikel 32.1 i förstainstansrättens rättegångsregler (nedan kallade rättegångsreglerna) för att motivera förstainstansrättens sätt att gå till väga, inte har beaktat att artikel 32.1 i rättegångsreglerna inte reglerar de fall där en domares mandattid löper ut genom rotation. Förstainstansrätten borde ha kunnat förutse att vissa domare inte skulle kunna delta i överläggningen på grund av att de avslutat sin mandattid och borde därför ha ändrat avdelningens sammansättning.

14. Eftersom två domare har deltagit i det muntliga förfarandet, utan att delta i den avslutande överläggningen, åsidosätter domen inte enbart artikel 33.5 i rättegångsreglerna, utan även grundläggande processrättsliga skyddsregler som garanteras i gemenskapsrätten och i artikel 6.1 i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (nedan kallad Europakonventionen), eftersom överläggningen utgör en väsentlig del i domstolsförfaranden som är tillsatta med flera domare och för att undvika subjektiva bedömningar.

15. *Kommissionen* anser att artikel 32 i rättegångsreglerna som nämns i punkt 77 i den överklagade domen är relevant, såttillvida att det antal domare som krävs för beslutförhet på en avdelning (tre stycken) måste uppnås, vilket var fallet i förevarande mål.

16. *Kommissionen* har anfört att klaganden har gjort en felaktig tolkning av artikel 33 i rättegångsreglerna. Ett åsidosättande av denna föreskrift föreligger inte när alla domare som deltagit i det muntliga förfarandet inte kunnat delta i överläggningen, utan när domare som inte deltagit i det muntliga förfarandet deltagit i överläggningen.

17. *Kommissionen* har slutligen påpekat att om det hade varit så enkelt att förutse att två domare inte skulle kunna vara närvarande vid överläggningen, hade detta kunnat åberopas som en invändning under det muntliga förfarandet eller under det möte som hölls i januari 1998.

18. Kommissionen har dessutom hänvisat till punkt 323 i förstainstansrättens dom i mål PVC II,⁷ där förstainstansrätten redan avvisat ett liknande påstående.

21. Överklagandet kan således *inte vinna bifall* på den *åttonde* grunden under vilken det åberopas att avdelningens sammansättning var felaktig.

Bedömning

B — *Felaktig bedömning av frågan om kommissionen var beslutför när den fattade beslutet (fjärde grunden)*

19. Grunderna beträffande avdelningens sammansättning överensstämmer i huvudsak med dem som Salzgitter AG har åberopat i mål C-182/99 P. För en redogörelse av skälen till varför överklagandet inte kan vinna bifall på den *åttonde* grunden hänvisas till punkt 21 och följande punkter i mitt förslag till avgörande i det ovan nämnda målet, som jag också föredrar denna dag. Samma skäl gäller i föreliggande mål.

22. Klaganden har under den *fjärde* grunden åberopat att motiveringen till den överklagade domen är felaktig på två punkter. Klaganden har genom den första delen av den *fjärde* grunden riktat kritik mot förstainstansrättens antagande att det antal ledamöter som krävdes för beslutförhet avseende beslutet var närvarande när beslutet antogs. Den andra delgrunden avser motiveringen av bötesbeloppet och kommer att behandlas nedan.⁹

20. Vad gäller hänvisningen till artikel 6.1 i Europakonventionen skall enbart konstateras att klaganden här inte har angett tillräckligt konkreta faktiska omständigheter och att det av rättspraxis från den Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (nedan kallad Europadomstolen) inte framgår att denna fråga omfattas av tillämpningsområdet för denna bestämmelse.⁸

Parternas argument

23. *Klaganden* har riktat kritik mot punkt 186 och följande punkter i den överklagade domen. Förstainstansrätten har gjort en felaktig tolkning av protokollet från kommissionens 1189:e möte som hölls den 16 februari 1994 och har följaktligen dragit den felaktiga slutsatsen att det antal

7 — Dom av den 20 april 1999 i målen T-305/94 m.fl., Limburgse Vinyl Maatschappij NV m.fl. mot kommissionen (REG 1999, s. II-931).

8 — I domen Piersack (av den 1 oktober 1982, nr 53, serie A, 16 §, punkt 33) besvarades inte denna fråga och i domen Pfeifer och Plankl (av den 25 februari 1992, nr 227, serie A, 35 § ff.) fastställde Europadomstolen enbart att domstolens sammansättning måste motsvara de krav som föreskrivs. I domen Deumeland (av den 29 maj 1986, nr 100, serie A, 81 § ff.) fastställdes att "det är normalt att domare byts ut i domstolsförfaranden".

9 — Punkt 84 och följande punkter.

kommissionsledamöter som krävdes för beslutförhet avseende beslutet var närvarande när beslutet antogs. Förstainstansrätten har därmed åsidosatt artikel 13 i EKSG-fördraget och artiklarna 5 och 8 i kommissionens arbetsordning.

Bedömning

24. Eftersom protokollet inte var entydigt med avseende på vissa kommissionsledamöters närvaro vid antagandet av beslutet, borde förstainstansrätten ha företagit en ytterligare undersökning *ex officio* eller åtminstone ha motiverat varför den vägrade att, såsom sökanden hade begärt, förordna om ytterligare åtgärder för bevisupptagning.

25. *Kommissionen* anser att överklagandet inte kan tas upp till sakprövning vad avser den första delen av den *fjärde* grunden, eftersom den hänför sig till förstainstansrättens bedömning av de faktiska omständigheterna.

26. *Kommissionen* anser att överklagandet i vart fall inte kan vinna bifall på denna delgrund, eftersom de uttalanden som förstainstansrätten har gjort i de kritiserade punkterna i den överklagade domen är rättsenliga. Däremot har klaganden gjort en felaktig tolkning av protokollet från mötet.

27. Dessa grunder överensstämmer i huvudsak med dem som Thyssen Stahl AG har anfört i mål C-194/99 P. För en redogörelse av skälen till varför överklagandet inte kan tas upp till sakprövning på den första delen av den *fjärde* grunden, hänvisas till punkt 52 och följande punkter i mitt förslag till avgörande i det ovan nämnda målet, som jag också föredrar i dag. Samma skäl gäller i det föreliggande målet.

28. Eftersom protokollet, enligt förstainstansrättens tolkning som inte kan vara föremål för prövning i ett överklagande, följaktligen inte var "oklart", finns det inte längre anledning att pröva frågan om det var rättsstridigt av förstainstansrätten att vägra att förordna om ytterligare åtgärder för bevisupptagning för att styrka att det antal ledamöter som krävdes för beslutförhet avseende beslutet var närvarande.

29. Överklagandet kan således *inte tas upp till sakprövning* på den första delen av den *fjärde* grunden, genom vilken kritik riktas mot förstainstansrättens bedömning av frågan om kommissionen var beslutför när den fattade beslutet.

C — *Grunderna genom vilka det görs gällande att en felaktig bedömning gjorts med avseende på beslutets materiella lagenlighet (den första och den andra grunden)*

1. Frågan huruvida det uppträdande som påtalades i beslutet har en begränsande inverkan på den "normala konkurrensen" i den mening som avses i artikel 65 i EKSG-fördraget (första grunden)

30. Under den *första* och den *andra* grunden har klaganden åberopat att förstainstansrätten inte har beaktat att beslutet inte är materiellt lagenligt.

Parternas argument

31. Den *första* grunden innehåller två delgrunder. Under den första delgrunden har klaganden åberopat att det inte har beaktats att det agerande som påtalades i beslutet inte hade någon begränsande inverkan på den "normala konkurrensen" i den mening som avses i artikel 65.1 i EKSG-fördraget. Genom den andra delgrunden har klaganden kritiserat förstainstansrättens antagande att deltagandet i systemet för utbyte av information utgör en självständig överträdelse av konkurrensrätten.

33. Under den första delen av den första grunden har *klaganden* åberopat att förstainstansrätten inte har beaktat att innehållet i bestämmelserna i artikel 85 i EG-fördraget (nu artikel 81 EG) och artikel 65.1 i EKSG-fördraget inte är identiskt. Klaganden har inte bestritt att förbudet mot "avtal... och samordnade förfaranden" i EG-fördraget och mot "överenskommelser...och samordnade förfaranden" i EKSG-fördraget i allmänhet har samma betydelse och att det mål som eftersträvas slutligen är detsamma.

32. Under den *andra* grunden har klaganden åberopat att förstainstansrätten inte har beaktat att kommissionen har gjort sig skyldig till maktmissbruk vid bedömningen av frågan huruvida klaganden skall påföras böter på grund av överträdelser av konkurrensrätten (artikel 65.5 i EKSG-fördraget).

34. De två fördragens ekonomiska och normativa sammanhang är emellertid inte detsamma. För ett åsidosättande av artikel 65.1 i EKSG-fördraget krävs att en begränsande inverkan på den "normala konkurrensen" föreligger. Denna skiljer sig emellertid från den konkurrens som skyddas genom artikel 85 i EG-fördraget (nu artikel 81 EG). Tolkningen av EG-fördraget kan därför inte utan vidare överföras till EKSG-fördraget.

35. I förevarande fall tydliggörs detta problem genom att de möten som hölls inom ramen för stålbalckommissionen och som i skälen till beslutet angavs ligga till grund för olika överträdelser av konkurrensrätten, hade uppmuntrats av kommissionen och övervakades av denna.

36. Såsom särskilt framgår av de vittnesmål som medarbetare vid GD III avgav hade kommissionen informerats om att deltagarna i dessa möten utbytte åsikter avseende prisutvecklingen och de framtida tendenserna på marknaden för de relevanta produkterna och även hade kungjort deras individuella avsikter i detta avseende. Därmed främjades det som kommissionen förstår med en "kartell", det vill säga en permanent överenskommelse mellan parterna, vars huvudsakliga syfte var att uppnå jämvikt mellan utbud och efterfrågan och en harmonisering av priserna.

37. Förstainstansrätten har också gjort en felaktig tolkning och tillämpning av artikel 65 i EKSG-fördraget genom att felaktigt använda kriterierna för tillämpningen av artikel 85 i EG-fördraget, trots att den här relevanta stålmarknaden har särskilda egenskaper. På grund av den stora mängden uppgifter som är tillgänglig för var och en, kännetecknas denna marknad

av stor öppenhet. När konjunkturen är gynnsam föreligger ett naturligt parallellt beteende vad avser denna marknad. Detta har även bekräftats genom vittnesförhören.

38. Förstainstansrättens antagande att parallellt beteende vad avser priset nödvändigtvis betyder att en konkurrensbegränsande överenskommelse eller samordnade förfaranden föreligger är därför förfelat i samband med EKSG-fördraget. Förstainstansrätten har för övrigt själv godtagit detta genom att den, såsom anges i punkterna 606—623, av det skälet satt ned det bötesbelopp som klaganden påförts för olika avtal och samordnade förfaranden med 15 procent.

39. *Kommissionen* anser att överklagandet inte kan vinna bifall på argumentet att en överträdelse av artikel 65 i EKSG-fördraget (skydd för den "normala konkurrensen") på grund av de åtgärder som kommissionen är berättigad att vidta enligt EKSG-fördraget skiljer sig från en överträdelse av artikel 85 i EG-fördraget (nu artikel 81 EG) saknar grund. Kommissionen har hänvisat till förstainstansrättens uttalanden i punkterna 316—320 och punkterna 323—331.

Kommissionen anser att förstainstansrätten har lämnat en tillräcklig motivering avseende förbudet mot prisfastställelse i den mening som avses i artikel 65 i EKSG-fördraget och den omständigheten att artikel 60 i EKSG-fördraget inte utesluter tillämpningen av artikel 65 i EKSG-fördraget.

40. Kommissionen har anfört att påståendet att kommissionen haft kännedom om de konkurrensbegränsande verksamheter som klaganden har kritiserats för och att dessa har främjats av GD III är felaktigt och har i detta avseende hänvisat till punkterna 510 och 511 i den överklagade domen. Kommissionen har påpekat att det dessutom är fråga om förstainstansrättens fastställande av de faktiska omständigheterna som inte kan prövas av domstolen.

41. Beträffande deltagandet i stålbalkskommissionens möten har kommissionen anfört att klaganden förväxlat sådana möten som nämns i punkt 232 i den överklagade domen som är "tillåtna" med hemliga möten som har ett rättsstridigt syfte (och som beskrivs i punkterna 510 och 511 i den överklagade domen). Klaganden har kritiserats för att ha deltagit i de sistnämnda mötena.

42. Kommissionen har påpekat att det allmänna syftet med de särskilda åtgärder som anges i EKSG-fördraget, nämligen att vidmakthålla en jämvikt mellan utbud och efterfrågan och därmed säkerställa stabiliteten av den allmänna prisnivån, inte har något att göra med de konkurrensbegränsande verksamheter som klaganden har kritiserats för i beslutet, det vill säga prisfastställelse, harmonisering av tillägg, uppdelning av marknader och ett system för utbyte av information avseende order och leverans.

Bedömning

43. Dessa grunder överensstämmer i huvudsak med dem som Thyssen Stahl

AG har anfört i mål C-194/99 P. För en redogörelse av skälen till varför överklagandet inte kan vinna bifall på den första delen av den första grunden hänvisas till punkt 135 och följande punkter och punkt 158 och följande punkter i mitt förslag till avgörande i det ovannämnda målet, som jag också föredrar denna dag. Samma skäl gäller i föreliggande mål.

44. Överklagandet kan således *inte vinna bifall* på den första delen av den första grunden, genom vilken kritik riktas mot tolkningen och tillämpningen av begreppet "normal konkurrens" i den mening som avses i artikel 65.1 i EKSG-fördraget.

2. Frågan huruvida deltagande i systemet för utbyte av information utgör en självständig överträdelse av konkurrenslagstiftningen (*första grunden*)

Parternas argument

45. *Klaganden* anser att förstainstansrätten felaktigt har kommit fram till att beslutet är lagenligt, i den del som det i detta konstateras att deltagandet i systemet för utbyte av information utgjorde en självständig överträdelse av konkurrensrätten som var oberoende av de andra överträdelserna.

46. Klaganden har medgett att avgränsningen mellan system för utbyte av information som är konkurrensbegränsande och sådana system som inte är konkurrensbegränsande är särskilt svår om man beaktar att företagen, på grund av artiklarna 47, 60, 64 och 70 i EKSG-fördraget, i vilket fall som helst har en långtgående skyldighet att offentliggöra sina priser och övriga villkor.

47. Klaganden har emellertid riktat kritik mot att förstainstansrätten i punkt 420 i den överklagade domen inte godtagit den uppfattning som kommissionen företrädde under förfarandet vid förstainstansrätten, enligt vilken systemet för utbyte av information inte betraktades som en självständig överträdelse i beslutet. Förstainstansrätten har därigenom ersatt kommissionens bedömning med sin egen bedömning och därmed överträtt gränserna för sin behörighet.

48. *Kommissionen* anser att överklagandet inte kan tas upp till sakprövning vad avser denna grund, eftersom den åberopats först inför domstolen.

49. Klagandens argument saknar dessutom rättslig grund, eftersom förstainstansrätten har gjort en tolkning av kommissionens beslut, och inte av de argument som kommissionens ombud framförde vid förhandlingen.

Bedömning

50. Klaganden har knappt motiverat varför förstainstansrättens rättsliga bedömning att deltagandet i systemet för utbyte av information utgör en självständig överträdelse av artikel 65.1 i EKSG-fördraget skulle ha varit felaktig. Klaganden har däremot begränsat sig till att kritisera att förstainstansrätten inte har tagit hänsyn till den motsatta rättsuppfattning (*ingen självständig överträdelse*) som företrädde av kommissionens företrädare under förfarandet vid förstainstansrätten, utan anslutit sig till den rättsliga bedömning som gjordes av kommissionen i beslutet (självständig överträdelse).

51. Därmed har klaganden uppenbarligen i mindre mån riktat kritik mot en felaktig rättslig bedömning av systemet för utbyte av information med avseende på artikel 65.1 i EKSG-fördraget, än mot att förstainstansrätten har överskridit sin behörighet, vilket skulle utgöra ett åsidosättande av artikel 33 i EKSG-fördraget.

52. Dessa grunder överensstämmer i huvudsak med dem som Thyssen Stahl AG har åberopat i mål C-194/99 P. För en redogörelse av skälen till varför överklagandet inte kan vinna bifall på den andra delen av den *första* grunden hänvisas till punkt 89 och följande punkter i mitt

förslag till avgörande i det ovannämnda målet, som jag också föredrar denna dag. Samma skäl gäller i föreliggande mål.

53. Överklagandet kan således *inte vinna bifall* på den andra delen av den *första* grunden, i den mån som det gjorts gällande att förstainstansrätten överskridit sin behörighet.

54. Skulle domstolen anse att dessa argument även innehåller kritik mot den materiella rättsliga bedömningen av deltagandet i systemet för utbyte av information, bör påpekas att klagandens invändningar även i det fallet i huvudsak motsvarar de invändningar som Thyssen Stahl AG har framfört i mål C-194/99 P.

55. För en redogörelse av skälen till varför överklagandet inte heller i det fallet kan vinna bifall på den andra delen av den *första* grunden hänvisas till punkt 109 och följande punkter¹⁰ i mitt förslag till avgörande i det ovannämnda målet, som jag också föredrar denna dag. Samma skäl gäller i föreliggande mål.

56. Överklagandet kan *inte heller vinna bifall* på den andra delen av den *första*

grunden, i den mån som klaganden i allmänna ordalag, det vill säga även utan att beakta de uttalanden som företrädare från kommissionen gjorde under förfarandet vid förstainstansrätten, gjort gällande att förstainstansrätten inte har beaktat att systemet för utbyte av information inte har någon självständig betydelse i konkurrensrättsligt hänseende.

3. Frågan huruvida kommissionen har gjort sig skyldig till maktmissbruk (*andra* grunden)

Parternas argument

57. Klaganden har hänfört sig till punkt 526 och följande punkter i den överklagade domen och åberopat att förstainstansrätten inte har lyckats undanröja de tvivel som uppkommit på grund av de klara indicier som föreligger i förevarande fall på att kommissionen gjort sig skyldig till maktmissbruk.

58. Förstainstansrätten har i den överklagade domen inte beaktat den undersökning som kommissionen gjorde parallellt med det förfarande som ledde fram till beslutet och som syftade till att fastställa om överträdelser av konkurrenslagstiftningen begåtts på marknaderna för bredbandstål. Denna undersökning är emellertid av betydelse med avseende på invändningen om

10 — Med undantag för punkt 115 i mitt förslag till avgörande i mål C-194/99 P.

maktmissbruk, eftersom nämnda undersökning suspenderades medan förfarandet beträffande marknaderna för stålbalkar fullföljdes, trots att marknaderna för bredbandstål var betydligt viktigare för flertalet av de stålproducenter som berördes av beslutet.

59. I det uttalande som kommissionären Van Miert gjorde vid presskonferensen den 16 februari 1994 kvalificerades bötesbeloppet som "exemplariska" och det har därmed givits till uttryck att möjligtvis inte enbart omständigheter som hade ett nära samband med förfarandena beträffande marknaderna för stålbalkar har beaktats vid fastställandet av bötesbeloppet. Detta är ett indicium på att de suspenderade undersökningarna beträffande marknaderna för bredbandstål möjligtvis medförde att bötesbeloppet höjdes.

60. Detta berör klaganden i särskilt hög grad, eftersom denne, såsom förstainstansrätten själv har fastställt i punkt 4 i den överklagade domen, enbart producerar stålbalkar.

61. Slutligen har den omständigheten att det omtvistade beslutet antogs dagen efter det att förhandlingarna mellan kommissionen och företagen i gemenskapens stålsektor, som hade till syfte att lösa deras tvister om en ekonomisk omstrukturering

av stålmarknaderna, avbröts, inte ansetts utgöra ett tillräckligt indicium, utan att detta har motiverats på ett övertygande sätt i den överklagade domen.

62. Klaganden har åberopat domstolens dom i målet UFEX¹¹ och invänt att förstainstansrätten, med hänsyn till det flertal indicier som angavs, felaktigt har begränsat sin prövning av grunderna avseende invändningen om maktmissbruk till att undersöka de skrivelser som de akter som kommissionen översände till förstainstansrätten innehöll, och inte ansett det vara nödvändigt att göra ytterligare undersökningar för att bekräfta dessa indicier, trots att akterna innehöll skrivelser som åtminstone borde ha gett upphov till rimliga tvivel.

63. *Kommissionen* anser att överklagandet inte kan tas upp till sakprövning på denna grund, eftersom klaganden endast upprepar samma argument som fördes fram i första instans.

64. Överklagandet kan dessutom inte vinna bifall på denna grund, eftersom förstainstansrätten har gett en utförlig motivering till sitt beslut i punkt 529 och följande punkter i den överklagade domen.

11 — Dom av den 4 mars 1999 i mål C-119/97 P, Ufex m.fl. mot kommissionen (REG 1999, s. I-1341).

65. Klaganden har utan grund åberopat domstolens dom i målet UFEX. Omständigheterna i målet UFEX var inte jämförbara med omständigheterna i förevarande mål med avseende på förstainstansrättens undersökning av de faktiska omständigheterna, eftersom förstainstansrätten i målet UFEX vägrade att pröva andra dokument, trots att klaganden i det målet — till skillnad från klaganden i förevarande mål — hade åberopat konkret bevisning och angett vilka andra faktiska omständigheter som denna bevisning ansågs styrka.

Bedömning

66. Vad inledningsvis beträffar klagandens allmänna invändning att förstainstansrätten med hänsyn till det flertal indicier som fanns inte borde ha inskränkt sig till att undersöka de akter som kommissionen inkom med, anser jag, i likhet med kommissionen, att klagandens hänvisning till domen i målet UFEX¹² är irrelevant. Det målet rörde ett annat problem: I målet UFEX godtog inte förstainstansrätten invändningen att kommissionen gjort sig skyldig till maktmissbruk med motiveringen att klaganden i målet inte hade lagt fram bevisning för att maktmissbruk förekommit, trots att klaganden för detta ändamål hade begärt att förstainstansrätten skulle förordna om företeende av en handling som klaganden specificerat genom att uppge namnen på upphovsmannen och adressaten samt dateringen, och förstainstansrätten inte godtagit denna ansökan.

67. I förevarande fall har förstainstansrätten emellertid tillåtit bevisning, och enligt vad som framgår av punkt 530 värderat denna bevisning. Klaganden har således i själva verket riktat kritik mot förstainstansrättens bevisvärdering. Detta kan emellertid inte, med undantag för missuppfattning av bevisning, prövas av domstolen i ett överklagande och överklagandet kan därför *inte tas upp till sakprövning* vad avser den *andra* grunden.

68. Kommissionen har också helt riktigt anfört att klaganden redan under förfarandet i förstainstansrätten åberopat att kommissionen gjort sig skyldig till maktmissbruk och att de argument som klaganden anförde till stöd för denna grund är desamma som de argument som klaganden anfört i föreliggande förfarande.

69. Såväl kommissionsledamotens Van Mierts uttalande avseende den ”exemplariska” betydelsen av bötesbeloppet som det nära tidsmässiga sambandet med avbrottet i förhandlingarna om omstrukturering av gemenskapens stålmarknader och sambandet med suspenderingen av den undersökning som inleddes för att fastställa om överträdelser av konkurrenslagstiftningen begåtts på marknaderna för bredbandstål har redan åberopats under förfarandet i förstainstansrätten för att styrka att maktmissbruk förekommit. Klaganden har alltså inte heller i detta avseende anfört ytterligare argument till stöd för sin andra grund.

12 — Se fotnot 11 (punkt 111).

70. Överklagandet kan därför *inte tas upp till sakprövning* på den *andra* grunden, i den del som klaganden, utan ytterligare motivering, med denna grund enbart eftersträvar en omprövning av de grunder som redan har åberopats under förfarandet i förstainstansrätten.¹³

71. Klaganden har emellertid helt riktigt anfört att förstainstansrätten i punkt 526 och följande punkter i den överklagade domen inte har prövat alla argument som anförts. I domskälen har i detta avseende enbart det nära tidsmässiga sambandet med avbrottet i förhandlingarna om omstrukturering av gemenskapens stålmarknader behandlats. Denna aspekt rörde alla företag som berördes av beslutet.

72. Aspekten avseende det påstådda sambandet mellan det bötesbelopp som fastställdes i beslutet och de undersökningar som inleddes för att fastställa om överträdelser av konkurrenslagstiftningen begåtts på marknaderna för bredbandstål och som suspenderades rörde emellertid huvudsakligen klaganden, eftersom klaganden uteslutande producerade stålbalkar och inte bredbandsprodukter. Klaganden har därför helt riktigt åberopat att klagandens individuella invändning avseende ett påstått maktmissbruk inte har behandlats i domskälen.

73. Domstolen har emellertid vid upprepade tillfällen fastställt att ett överklagande även skall ogillas ”om en dom från förstainstansrätten innehåller domskäl som strider mot gemenskapsrätten, men domslutet visar sig vara riktigt enligt andra grunder.”¹⁴

74. De skäl som förstainstansrätten har anfört i förevarande fall för att inte godta invändningen om maktmissbruk gäller även för klagandens individuella invändning.

75. Den omständigheten att den ansvariga kommissionsledamoten vid en presskonferens betecknat det bötesbelopp som fastställdes i beslutet som ”exemplarisk” kan nämligen, även mot bakgrund av att andra konkurrensrättsliga undersökningar suspenderades samtidigt, i sig inte heller här ge upphov till misstanken att kommissionen har gjort sig skyldig till maktmissbruk, eftersom benämningen ”exemplarisk” kan tolkas på flera olika sätt och inte enbart på så sätt att även eventuella överträdelser av konkurrenslagstiftningen på andra stålmarknader skall omfattas av sanktionsåtgärden.

76. Överklagandet kan därför *inte vinna bifall* på den *andra* grunden i denna del.

77. Sammanfattningsvis kan överklagandet således delvis *inte tas upp till sakprövning*

13 — Domstolens dom av den 1 juni 1994 i mål C-136/92 P, kommissionen mot Brazelli Lualdi m.fl. (REG 1994, s. I-1981).

14 — Se i detta avseende exempelvis dom av den 9 juni 1992 i mål C-30/91 P, Lestelle (REG 1992, s. I - 3755), punkt 28.

och delvis *inte vinna bifall* på den *andra* grunden.

D — Grunderna avseende bötesbeloppet

78. Klaganden har genom den *tredje*, den *andra* delen av den *fjärde*, den *femte* och den *sjätte* grunden riktat kritik mot olika överträdelse av EKSG-fördraget med avseende på bötesbeloppet.

1. Frågan om bristande motivering med avseende på bötesbeloppet (den *tredje* och den *fjärde* grunden)

79. Klaganden har genom den *tredje* grunden och genom den *andra* delen av den *fjärde* grunden riktat kritik mot att det inte har beaktats att det finns en brist i motiveringen i beslutet.

Parternas argument

80. Genom den *tredje* grunden har *klaganden* riktat kritik mot punkt 553 och

följande punkter i den överklagade domen och åberopat att förstainstansrätten felaktigt anser att det i rättsligt hänseende inte finns något att invända mot att kommissionen först på förstainstansrättens begäran och inte redan i beslutet lämnade upplysningar om den exakta beräkningsmetod som hade använts för att beräkna bötesbeloppet. Förstainstansrätten har därigenom gjort en felaktig tillämpning och tolkning av artikel 15 i EKSG-fördraget och därmed åsidosatt gemenskapsrätten.

81. Klaganden har särskilt åberopat domstolens rättspraxis i målet Tréfilunion.¹⁵ Förstainstansrätten har hänvisat till denna dom i punkt 557 i den överklagade domen och angett att det är önskvärt att företagen i detalj ("detalladamente") får kännedom om den beräkningsmetod som använts "utan att för den skull vara tvungna att väcka talan mot detta beslut". Enligt förstainstansrättens redogörelse i punkt 558 i den överklagade domen förhåller det sig på det sättet "i ännu större utsträckning när, som i förevarande fall, kommissionen har använt utförliga räkneformler för att beräkna bötesbeloppen".

82. Förstainstansrätten har i punkt 555 i den överklagade domen emellertid fastslagit att kommissionens beslut var tillräckligt motiverat i den delen, trots att upplysningar om den exakta beräkningsmetoden först lämnades på begäran i förfarandet vid förstainstansrätten.

¹⁵ — Dom av den 6 april 1995 i mål T-148/89, Tréfilunion mot kommissionen (REG 1995, s. II-1063).

83. Skulle den slutsats som förstainstansrätten kom fram till bekräftas, skulle detta betyda att kommissionen ”ända fram till det muntliga förfarandet vid domstolen skulle kunna komplettera motiveringen av beslutet”.

84. Genom den andra delen av den fjärde grunden har *klaganden* riktat kritik mot punkt 647 och följande punkter i den överklagade domen och åberopat att förstainstansrätten inte har gett en tillräcklig motivering för att det bötesbelopp som fastställdes i beslutet inte jämfördes med de bötesbelopp som kommissionen påförde i två andra beslut, som *klaganden* nämnde i förfarandet vid förstainstansrätten.

85. En jämförelse med bötesbeloppen i de andra besluten skulle ha visat att bötesbeloppet i föreliggande beslut var för högt i förhållande till bötesbeloppen i de båda andra besluten, som avsåg påtagligt allvarligare överträdelser.

86. *Kommissionen* anser att *klaganden* har gjort en felaktig tolkning av domstolens dom i målet *Tréfilunion*¹⁶ vad gäller offentliggörandet av den metod som används för att beräkna bötesbeloppet. Förstainstansrätten har helt riktigt ansett att beslutet var tillräckligt motiverat i fråga

om bötesbeloppets storlek. I ett obiter dictum uttrycktes emellertid önskemålet att kommissionen skall lämna mer detaljerade upplysningar om den metod som används för att beräkna bötesbeloppet.

87. Kommissionen har sedan dess antagit ”riktlinjer för beräkning av böter”¹⁷, i vilka kommissionens allmänna metoder för beräkning av böter anges och som även beaktas vid motiveringen av kommissionens beslut. Dessa riktlinjer hade emellertid ännu inte antagits vid tidpunkten för beslutet.

88. Vad gäller invändningen att förstainstansrätten har underlåtit att jämföra bötesbeloppet i förevarande fall med bötesbelopp i jämförbara fall har kommissionen anfört att *klagandens* argument inte kan tas upp till sakprövning av två skäl: För det första rör det sig enbart om en upprepning av de argument som fördes fram under förfarandet i förstainstansrätten, och för det andra avser argumenten bedömningen av de faktiska omständigheterna och förstainstansrätten är ensam behörig att bedöma de faktiska omständigheterna.

89. Överklagandet kan dessutom inte kan vinna bifall på denna grund, eftersom förstainstansrättens resonemang är förenligt med gemenskapsrätten i detta avseende.

17 — Riktlinjer för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 i EKSG-fördraget (EGT C 9, 1998, s. 3).

16 — Se fotnot 15.

Bedömning

90. Invändningen om att upplysningar skall lämnas om den exakta metod som använts för att beräkna bötesbeloppet överensstämmer i huvudsak med de argument som Thyssen Stahl AG har åberopat i mål C-194/99 P. För en redogörelse av skälen till varför överklagandet inte kan vinna bifall på den *tredje* grunden hänvisas till punkt 218 och följande punkter i mitt förslag till avgörande i det ovannämnda målet, som jag också föredrar denna dag. Samma skäl gäller i föreliggande mål.

91. Vad gäller uppfattningen som framfördes i motiveringen till den andra delen av den *fjärde* grunden att motiveringen av beslutet är ofullständig på grund av att förstainstansrätten inte har gjort någon jämförelse av bötesbeloppet, skall det fastställas att förstainstansrätten enligt punkt 649 i den överklagade domen har utgått från att de tre besluten av Europeiska gemenskapernas kommission inte är jämförbara, och att detta, tvärt emot vad klaganden har hävdad, även har motiverats i punkt 650 och följande punkter i den överklagade domen.

92. Motiveringen är därför inte ofullständig och förstainstansrätten har med rätta kommit fram till att artikel 15 i EKSG-fördraget inte har åsidosatts. Överklagandet kan därför *inte* heller *vinna bifall* på den andra delen av den *fjärde* grunden.

93. Överklagandet kan således *inte vinna bifall* på den *tredje* grunden och den andra delen av den *fjärde* grunden, genom vilka det åberopas att förstainstansrätten inte har beaktat att det finns en brist i beslutets motivering.

2. Frågan avseende solidariskt ansvar med Siderúrgica Aristrain Olaberría S.L. (*femte* grunden)

94. Klaganden har genom den första delen av den *femte* grunden riktat kritik mot den enligt klaganden rättsligt felaktiga bedömningen av ianspråktagande på grund av solidariskt ansvar.

Parternas argument

95. Klaganden har riktat kritik mot punkt 131 och följande punkter i den överklagade domen och åberopat att förstainstansrätten felaktigt har antagit att det var riktigt att, såsom fastställts i beslutet, ta klaganden i anspråk på grund av det solidariska ansvaret med systerbolaget Siderúrgica Aristrain Olaberría S.L. (nedan kallat Aristrain Olaberría).

96. Beslutet innehåller varken någon motivering till att och varför kommissionen

anser att klaganden och Aristrain Olaberría är solidariskt ansvariga för bötesbeloppet eller till varför enbart klaganden har tagits i anspråk och inte Aristrain Olaberría.

97. Förstainstansrätten har i stället i punkterna 141 och 143 i den överklagade domen i efterhand anfört skäl för att motivera att och varför ett solidariskt ansvar föreligger och varför just klaganden tagits i anspråk. Förstainstansrätten har därmed försökt att läka kommissionens fel eller underlåtenhet genom att ersätta kommissionens bedömning med sin egen bedömning. Förstainstansrätten har därmed överträtt gränserna för sin behörighet, eftersom den enbart är behörig att ogiltigförklara ett beslut som har antagits av kommissionen, men inte att rätta till detta.

98. Klaganden har dessutom riktat kritik mot förstainstansrättens antagande att, på grund av den omständigheten att de båda syskonbolagen utgör en ekonomisk enhet och därmed faller under begreppet "företag", kommissionen på ett slumpmässigt sätt kan besluta att påföra ett av de båda bolagen bötesbeloppet, trots att båda bolagen var ansvariga.

99. Förstainstansrätten har här rättsstridigt överfört domstolens rättspraxis avseende det ansvar som moderbolaget inom en

koncern har för dotterbolagets konkurrensbegränsande agerande till förevarande fall.

100. *Kommissionen* anser att förstainstansrätten inte har kompletterat kommissionens påstående, enligt vilket båda företagen tillhörde samma koncern och utgjorde en "ekonomisk enhet", genom att fastslå att båda syskonbolagen är solidariskt ansvariga för koncernens agerande. Kommissionen har företrätt denna rättsuppfattning hela tiden och förstainstansrätten har enbart anslutit sig till denna.

101. Förstainstansrättens resonemang i punkterna 135—143 i den överklagade domen står dessutom inte i strid med gemenskapsrätten. Förstainstansrätten har helt riktigt hänvisat till domstolens rättspraxis avseende begreppet "företag" i den mening som avses i artikel 65 i EKSG-fördraget och beaktat den särskilda omständigheten att det i förevarande fall inte rörde sig om ett "holdingbolag i traditionell mening".

102. Den omständigheten att klaganden tagits i anspråk har förstainstansrätten helt riktigt motiverat med att kommissionen därigenom enbart har avstått från att ta ett av de två bolag som är solidariskt ansvariga för böterna i anspråk.

Bedömning

anspråk, nämligen klaganden, vilket framgår av att beslutet enbart var riktat till klaganden, och inte till det andra syskonbolaget.

103. Inledningsvis skall konstateras att klaganden med sin argumentation under den första delen av den *femte* grunden uppenbarligen anser att beslutet om solidariskt ansvar för klaganden och Aristrain Olaberría har fattats och motiverats av förstainstansrätten i stället för av kommissionen. Förstainstansrätten har därigenom åsidosatt artikel 33 i EKSG-fördraget, eftersom den genom att komplettera ett beslut har överskridit sin behörighet att pröva beslutet.

104. Det stämmer visserligen att begreppet solidariskt ansvar inte har nämnts uttryckligen i beslutet. Detta betyder emellertid inte att förstainstansrätten har kompletterat beslutet med denna rättsfigur. Förstainstansrätten har däremot i punkt 131 och följande punkter i den överklagade domen gjort en utförlig undersökning av beslutet avseende omnämningen av klaganden, Aristrain Olaberría och den gemensamma benämningen av de båda bolagen under samlingsbegreppet "Aristrain" och dragit slutsatsen att kommissionen i beslutet utgått från att båda företagen har ett solidariskt ansvar. Förstainstansrätten har vidare konstaterat att kommissionen har fastställt ansvaret för ett bötesbelopp som har beräknats på grundval av båda företagens sammanlagda omsättning. Förstainstansrätten har slutligen dragit slutsatsen att kommissionen enbart ville ta ett av de båda solidariskt ansvariga företagen i

105. Förstainstansrätten har därmed tolkat och inte kompletterat beslutet, vilket innebär att överklagandet i vart fall *inte* kan *vinna bifall* på den första delen av den *femte* grunden i den del som invändningen görs att artikel 33 i EKSG-fördraget skulle ha åsidosatts.

106. Klaganden har emellertid även riktat kritik mot förstainstansrättens uttalanden avseende lagenligheten av de båda syskonbolagens solidariska ansvar och lagenligheten av beslutet att enbart rikta beslutet till klaganden.

107. Inledningsvis bör påpekas att det enligt min mening var riktigt av förstainstansrätten att även tillämpa de allmänna principer som utvecklats i rättspraxis beträffande begreppet "företag" i den mening som avses i gemenskapens konkurrenslagstiftning (i förevarande mål artikel 65.1 i EKSG-fördraget) i en situation som inte beträffade förhållandet mellan ett moder — och ett dotterbolag i en koncern, utan i en särskild situation där två syskonbolag i en koncern tillsammans sam-

ordnat och begått vissa konkurrensbegränsande handlingar, utan att det har funnits något moderbolag som på något sätt samordnat eller påverkat de båda bolagens agerande.

enbart moderbolaget i koncernen tagits i anspråk för ett dotterbolags konkurrensbegränsande agerande och det var inte fråga om två bolags solidariska ansvar.

108. Som bland annat framgår av domstolens dom i målet ICI¹⁸, till vilken förstainstansrätten hänvisat i punkt 136 i den överklagade domen, skall rättsligt självständiga bolag betraktas som "företag" i den mening som avses i gemenskapens konkurrenslagstiftning (här artikel 65.1 i EKSG-fördraget), om de bildar en "ekonomisk enhet". Klaganden har inte bestritt att syskonbolagen i förevarande mål utgjorde en ekonomisk enhet.

111. I domen i målet Metsä-Serla m.fl.²⁰ har domstolen numera uttryckligen fastslagit att ett solidariskt ansvar i princip även kan komma i fråga i sådana fall där flera företag som agerar som en "ekonomisk enhet" begår överträdelser av konkurrenslagstiftningen, om ett av företagen har agerat för det medansvariga företags räkning och i det medansvariga företags intresse.

109. Klagandens har snarare kritiserat den rättsliga slutsats som förstainstansrätten har dragit av detta, enligt vilken klaganden och Aristrain Olaberría på grund av den ekonomiska enhet som syskonbolagen anses utgöra betraktas som solidariskt ansvariga för ett bötesbelopp, som beräknas på grundval av syskonbolagens sammanlagda omsättning. Förstainstansrätten har i detta avseende hänvisat till domstolens rättspraxis i målet ICI¹⁹ och överfört de principer som anges i detta mål till förevarande fall.

112. Såsom förstainstansrätten har påpekat i punkt 134 och följande punkt i den överklagade domen har i förevarande fall de överträdelser av konkurrenslagstiftningen som läggs klaganden och Aristrain Olaberría till last begåtts i ömsesidigt intresse, det vill säga "för det andra bolagets räkning och i det andra bolagets intresse". Den omständigheten att det inte funnits något moderbolag som på något sätt samordnat eller påverkat de båda bolagens agerande kan inte ha något inflytande på den rättsliga bedömningen. Av domstolens rättspraxis framgår nämligen varken att det avgörande skulle vara att en vertikal påverkan förekommit eller att en ensidig påverkan krävs. Det avgörande är i

110. I nämnda mål har emellertid, såsom klaganden mycket riktigt har påpekat,

18 — Dom av den 14 juli 1972 i mål 48/69, ICI mot kommissionen (REG 1972, s. 619; svensk specialutgåva, volym 2, s. 25).

19 — Se fotnot 18.

20 — Dom av den 16 november 2000 i mål C-294/98 P, Metsä-Serla m.fl. kommissionen (REG 2000, s. I-10065), punkt 26. Domen avser kommissionens beslut av den 13 juli 1994 om ett förfarande för tillämpning av artikel 85 i EG-fördraget (IV/C/33.833 - kartong) (EGT L 243, s. 1).

stället enbart *att* en sådan påverkan förekommit och att denna påverkan förekommit i det påverkande bolagets intresse. Detta var fallet i förevarande mål, om än i den särskilda formen att bolagen i egenkap av likvärdiga parter påverkade varandra ömsesidigt.

113. Överklagandet kan således *inte* heller *vinna bifall* på den *femte* grunden, i den del som en påstått rättsligt felaktig bedömning av det solidariska ansvaret åberopas.

114. Frågan om solidariskt ansvar som sådant skall skiljas från frågan om *ianspråktagande* på grund av detta ansvar. I beslutet fastställdes att enbart klaganden skulle tas i anspråk.

115. Förstainstansrätten har i punkt 143 i den överklagade domen i detta avseende enbart påpekat att kommissionen inte gjorde "något rättsstridigt", eftersom den "... helt enkelt [avstod] från att ha sistnämnda bolag som solidariskt betalningsansvarig medgäldenär".

116. Enligt min mening har i denna motivering inte det solidariska ansvarets karaktär utan enbart kommissionens intresse beaktats.

117. Det solidariska ansvaret medför visserligen att två bolag är betalningsansvariga för hela bötesbeloppet (som beräknas på grundval av sammanlagda omsättningar). Det bör tilläggas att kommissionen i princip har rätt att bestämma att ta ett av de båda solidariskt ansvariga bolagen i anspråk. Det skall emellertid skiljas mellan ianspråktagande och ansvar, eftersom ett bolag först tas i anspråk när kommissionen kräver ett av de båda solidariskt ansvariga bolagen på betalning. Fram till dess kan dessa oberoende av kommissionen bestämma hur stor andel av bötesbeloppet vart och ett av de båda bolagen skall betala eller om enbart ett av bolagen skall betala bötesbeloppet. Kommissionen har berövat klaganden denna självbestämmanderätt genom att i artikel 6 i beslutet enbart ange klaganden som mottagare av beslutet.

118. Genom att enbart klaganden anges som mottagare av beslutet i artikel 6 i beslutet fastställs att enbart denne är betalningsansvarig. Beslutet kan därför i egenkap av exekutionstitel i den mening som avses i artikel 92 i EKSG-fördraget enbart verkställas mot klaganden. Skulle beslutet verkställas mot klaganden och skulle denne vilja göra gällande regressanspråk²¹ gentemot Aristrain Olaberría, skulle det finnas en risk för att motparten, i det här fallet med rätta, skulle kunna åberopa att det i artikel 6 i beslutet enbart anges att klaganden är betalningsansvarig och att klagan-

21 — Vid regressanspråk på grund av solidariskt ansvar skulle den som gör gällande detta anspråk vara hänvisad till tillämplig nationell rätt.

den därför har betalat bötesbeloppet på grund av eget ansvar och inte på grund av solidariskt ansvar.

119. Sammanfattningsvis kan alltså den omständigheten att kommissionen inte först vid verkställigheten av beslutet utan redan i beslutet bestämmer vilken eller vilka av flera solidariskt ansvariga gäldenärer som skall tas i anspråk orsaka allvarlig skada för den eller de som berörs. Detta har inte beaktats av förstainstansrätten vilket är desto allvarligare med hänsyn till att det inte framgår vilka fördelar kommissionen överhuvudtaget skulle ha haft av att gå till väga på det sättet.²²

120. Överklagandet skall således *bifallas* på den första delen av den *femte* grunden, i den del som klaganden har riktat kritik mot att beslutet enbart var riktat till klaganden och inte även till Aristrain Olaberría.

121. Enligt artikel 54 första meningen i EKSG-stadgan skall den överklagade domen därför upphävas i den del som av de två solidariskt ansvariga bolagen enbart

klaganden nämns i beslutet. Eftersom förstainstansrätten har prövat alla faktiska omständigheter som är relevanta i förevarande mål, är detta färdigt för avgörande och domstolen kan enligt artikel 54 andra meningen i EKSG — stadgan själv avgöra målet slutligt.

122. Artikel 4 och artikel 6 i beslutet skall således *ogiltigförklaras* i de delar som av de två solidariskt ansvariga bolagen enbart klaganden nämns i beslutet.

3. Frågan om principen att ansvar förutsätter medvetenhet om att man handlat olagligt inte beaktats i tillräcklig utsträckning (*femte* grunden)

123. Klaganden har genom den andra delen av den *femte* grunden åberopat att förstainstansrätten inte i tillräcklig utsträckning har beaktat principen att ansvar förutsätter medvetenhet om att man handlat olagligt.

Parternas argument

124. *Klaganden* har riktat kritik mot punkt 627 och följande punkt i den överklagade domen, i vilka kommissionens konstateranden i punkt 305 och följande

22 — Det framstår inte heller som absolut nödvändigt att gå till väga på detta sätt när det finns en risk för att en av de solidariskt ansvariga gäldenärerna kommer att bli insolvent (en sådan risk fanns uppenbarligen inte i förevarande fall), eftersom alla gäldenärer ansvarar solidariskt för skulden, vilket innebär att det vid verkställighet av skulden i vart fall skulle finnas en solvent gäldenär som skulle kunna betala det totala bötesbeloppet. Kommissionen har dessutom i sitt beslut i kartongmålen (se fotnot 20) som antogs några månader efter förevarande beslut angett att samtliga solidariskt ansvariga gäldenärer är mottagare av beslutet.

punkter i beslutet bekräftas. I dessa punkter anges att alla de företag som beslutet var riktat till, på grund av den information som lämnades om kommissionens undersökningar i maj 1988 och det följande beslutet som antogs år 1990 i ärendet om rostfritt stål,²³ måste ha varit medvetna om att deras agerande var konkurrensbegränsande.

125. Klaganden har gjort gällande att gemenskapsrätten har åsidosatts, eftersom förstainstansrätten felaktigt har bekräftat att den omständigheten att klaganden hade kännedom om en viss omständighet utgör en försvårande omständighet, trots att slutsatsen om att klaganden haft denna kännedom dragits på grundval av bevisning mot andra berörda företag och förstainstansrätten inte prövat om påståendet i fråga stämmer med avseende på klaganden.

126. *Kommissionen* anser att denna invändning inte kan tas upp till sakprövning, eftersom den avser bedömningen av de faktiska omständigheterna.

127. Kommissionen anser att denna invändning inte heller kan vinna bifall, eftersom förstainstansrättens argumentation, som klart kommer till uttryck i de kritiserade punkterna i den överklagade domen, missuppfattats av klaganden.

Bedömning

128. Punkt 305 och följande punkter i beslutet som har prövats av förstainstansrätten avser den allmänna kännedomen om kommissionens pressmeddelande av den 2 maj 1988 avseende undersökningen i ärendet om rostfritt stål och det följande beslutet av den 18 juli 1990. Dessa punkter beträffar dessutom den särskilda kännedomen om att de konkurrensbegränsande överträdelser, mot vilka sanktionsåtgärder vidtagits och som i vart fall kan läggas de företag till last som *såväl* deltagit i det kritiserade agerandet på marknaderna för rostfritt stål *som* i de konkurrensbegränsande överträdelser mot vilka rättsliga åtgärder vidtogs genom beslutet, men som klaganden obestridligen inte deltagit i, var olagliga.

129. Kommissionen och förstainstansrätten, som i den överklagade domen har anslutit sig till kommissionens uppfattning, har av de allmänna och de särskilda omständigheterna dragit slutsatsen att alla mottagare av beslutet måste ha varit medvetna om att agerandet på stålmarknaderna var olagligt. Detta är en bedömning av de faktiska omständigheterna som, med undantag för invändningen om missuppfattning av bevis, inte kan vara föremål för ett överklagande.

130. Överklagandet kan således *inte tas upp till sakprövning* vad avser den andra delen av den *femte* grunden.

23 — Kommissionens beslut av den 18 juli 1990 om ett förfarande för tillämpning av artikel 65 i EKSG-fördraget angående avtal och samordnade förfaranden bland europeiska producenter av platta kallvalsade produkter av laminerat rostfritt stål (90/417/EKSG) (EGT L 220, s. 28).

4. Frågan från och med vilken tidpunkt de konkurrensbegränsande överträdelserna skall tillskrivas klaganden (*femte* grunden)

131. Klaganden har genom den tredje delen av den *femte* grunden riktat kritik mot att förstainstansrätten har bekräftat kommissionens beräkning från och med en viss tidpunkt.

Parternas argument

132. *Klaganden* har riktat kritik mot punkt 226 i den överklagade domen. Förstainstansrätten har i denna punkt vid prövningen av prisfastställelser inom ramen för stålbalkskommissionen inledningsvis konstaterat att det datum som anges i den franska och den spanska versionen av artikel 4 för när klaganden började att utöva konkurrensbegränsande verksamhet, nämligen den "31 december 1989", utgör ett "skrivfel" ("error de transcripción") och att det egentligen borde ha hetat den "31 december 1988".

133. Klaganden anser att förstainstansrätten har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att anse att ett "skrivfel" i själva beslutet är irrelevant.

134. Klaganden har dessutom åberopat att förstainstansrättens domskäl är motstridiga, eftersom förstainstansrätten har hänvisat till den tyska och den engelska versionen av beslutet för att bekräfta sitt antagande, i vilka enligt förstainstansrättens uppfattning helt riktigt datumet "31 december 1988" anges. Dessa versioner av beslutet var emellertid inte rättegångsspråk för klaganden.

135. Resonemanget i punkt 226 i den överklagade domen står i strid med det resonemang som förstainstansrätten förde i punkt 209 i den överklagade domen. De argument som förstainstansrätten anförde i punkt 209 avseende avvikelserna i den italienska versionen av beslutet står nämligen i strid med de argument som anfördes i punkt 226. I punkt 209 fastslog förstainstansrätten att den omständigheten att "den italienska versionen av beslutet innehåller ändringar saknar betydelse, särskilt som den italienska versionen av beslutet inte var riktad till sökanden."

136. *Kommissionen* anser att överklagandet inte skall vinna bifall på detta argument. Även om man godtar att förstainstansrätten inte hade rätt att hänföra sig till andra språkversioner av beslutet, har förstainstansrätten helt riktigt fastslagit att det korrekta datumet den "31 december 1988" framgår av beslutets motivering.

Bedömning

137. Vad gäller klagandens invändning avseende frågan huruvida det föreligger ett relevant skrivfel i beslutet, skall det påpekas att det var korrekt av förstainstansrätten att i de kritiserade punkterna i den överklagade domen hänvisa till domstolens rättspraxis²⁴, enligt vilken ett skrivfel är irrelevant när rättsaktens sammanhang och ändamål möjliggör en tolkning som avviker från ordalydelsen.

138. Vad beträffar påståendet att domskälen i den överklagade domen skulle vara motsägelsefulla skall inledningsvis konstateras att förstainstansrätten i punkterna 206 och 226 i den överklagade domen redan av det skälet inte motsäger sig själv vad gäller betydelsen av de språkversioner av beslutet som inte är rättegångsspråk att förstainstansrätten i punkt 206 hade att bedöma en helt annan fråga.²⁵

139. Det framgår dessutom att förstainstansrätten i punkt 226 i den överklagade

domen inte på något sätt har begränsat sig till att göra en jämförelse med olika språkversioner som inte var klagandens rättegångsspråk för att motivera sin ståndpunkt att det var fråga om ett skrivfel. Förstainstansrätten har däremot hänvisat till andra delar av beslutet som är lika i alla språkversioner. Läses dessa delar av beslutet i dess helhet framgår att det rör sig om ett skrivfel i artikel 4 i beslutet.

140. Förstainstansrätten har hänvisat till punkt 313 och följande punkt i beslutet (i ”del II Rättslig bedömning”), där datumet för när — de av beslutet berörda — spanska producenterna började utöva konkurrensbegränsande verksamhet anges vara den ”31 december 1988”. Förstainstansrätten har dessutom hänvisat till artikel 1 i beslutet, i vilken varaktigheten av de olika överträdelsena fastställdes till ”24 månader” under namnet ”Aristrain”. Görs beräkningen av den relevanta tidpunkten bakifrån framgår att överträdelsena senast påbörjades den 1 januari 1989.

141. Tvärtemot vad klaganden har hävdat kan konstateras att förstainstansrätten därför inte har motiverat sitt antagande på ett otillräckligt eller motsägelsefullt sätt, vilket medför att överklagandet *inte* kan bifallas på den tredje delen av den *femte* grunden.

24 — Dom av den 2 juni 1994 i mål C-30/93, AC-ATEL mot Hauptzollamt München-Mitte (REG 1994, s. I-2305).

25 — I denna punkt rörde det sig om att ändringar som införts för hand i beslutet efter det att beslutet antagits av kommissionen inte kan ha någon betydelse för frågan om *den version av beslutet som delgetts överensstämmer med det antagna beslutet* när dessa ändringar gjorts i en språkversion av beslutet som inte var rättegångsspråk och följaktligen inte delgavs.

5. Frågan avseende beräkningen av bötesbeloppet i ecu (*sjätte* grunden)

aktighet och det enskilda företagens deltagande i överträdelserna av konkurrenslagstiftningen.

Parternas argument

142. *Klaganden* har åberopat att förstainstansrätten i punkt 659 och följande punkter felaktigt har ansett det vara riktigt att i artikel 1 i beslutet ålägga klaganden att betala bötesbeloppet i ecu.

143. Därigenom fastställdes det bötesbelopp som skulle betalas på grundval av de aktuella omsättningarna enligt den genomsnittliga växelkursen för referensåret, medan bötesbeloppet, om det skulle ha betalats i nationell valuta, skulle ha betalats enligt den växelkurs som gällde dagen före den dag då bötesbeloppet betalades.

144. *Klaganden* anser att förstainstansrätten felaktigt har fastslagit att kommissionen måste omräkna omsättningarna i en och samma valutaenhet för att kunna jämföra de olika uppgifter om omsättningar som angetts. Huruvida ett bötesbelopp som påförts är högre än ett annat bötesbelopp kan emellertid redan fastställas på grundval av den procentsats som tillämpats på omsättningen och som fastställs i förhållande till överträdelens var-

145. Det finns följaktligen inte något objektivet skäl som skulle rättfärdiga användningen av ett system som diskriminerar företag, vars nationella valuta devalverats under referensåret. Förstainstansrätten har således åsidosatt skälighetsprincipen genom att inte underkänna kommissionens val bland de alternativa beräkningsmetoder som stod till buds.

146. Förstainstansrätten har dessutom inte beaktat att bötesbeloppet skulle betalas vid en annan tidpunkt än den vid vilken bötesbeloppet fastställdes.

147. *Kommissionen* anser att överklagandet inte kan vinna bifall på denna grund och att klaganden inte har föreslagit någon alternativ metod som skulle kunna vara praktiskt tillämplig.

148. *Kommissionen* anser att det är logiskt att lägga omsättningen och växelkursen för det år som överträdelserna ägde rum till grund för beräkningen, eftersom detta faktiskt återspeglar betydelsen av överträdelserna i dess tidsmässiga sammanhang och gör det möjligt att med stor noggrannhet ge uttryck för alla eventuella fördelar som följer av överträdelserna.

149. Vad gäller betalningen av bötesbeloppet har kommissionen klargjort att det inte finns någon skyldighet att erlägga betalning i nationell valuta, utan att bötesbeloppet även kan betalas i ecu.

rättsprinciper genom att inte underkänna kommissionens beräkningsmetod, som grundades på omsättningen för det sista helår under vilket överträdelsen pågick.

150. Kommissionen har vidare påpekat att den växelkurs som gällde vid den tidpunkt då bötesbeloppets storlek fastställdes visserligen skiljer sig från den växelkurs som tillämpades vid den tidpunkt då bötesbeloppet betalades, men att detta beror på att klaganden hade beslutat att inte betala böterna omedelbart och att inte redan år 1994 sätta in bötesbeloppet på ett bankkonto.

För det första är det enligt förordning nr 17 inte förbjudet att fastställa böterna i ecu. Vidare hade kommissionen... använt en enda och samma metod för att beräkna de böter som hade ålagts de företag som hade deltagit i en och samma överträdelse. Denna metod hade gjort det möjligt för kommissionen att bedöma varje företags storlek och ekonomiska styrka samt överträdelsens omfattning med hänsyn till det verkliga ekonomiska läge som rådde när överträdelsen begicks.

Bedömning

151. Domstolen har i domen i målet *Sarrió*²⁶ i punkt 87 och följande punkter angående samma problem, dock på grundval av överträdelser av konkurrensregler som faller inom tillämpningsområdet för EG-fördraget, det vill säga avseende rådets förordning nr 17²⁷ fastställt följande:

”I förevarande fall har klaganden inte visat på vilket sätt förstainstansrätten skulle ha åsidosatt förordning nr 17 eller allmänna

Slutligen utgör valutakursförändringar en risk som kan medföra såväl för- som nackdelar. Företagen stöter vanligtvis på denna risk i sin affärsverksamhet och förekomsten av den är inte i sig sådan att ett bötesbelopp som lagenligt fastställts med hänsyn till överträdelsens svårighetsgrad och omsättningen under det sista år under vilket överträdelsen pågick blir olämpligt. Det högsta bötesbelopp som fastställs i enlighet med artikel 15.2 i förordning nr 17 i förhållande till omsättningen för det räkenskapsår som föregick beslutet, begränsar eventuella skadliga följder av valutakursförändringar.”

26 — Dom av den 16 november 2000 i mål C-291/98 P, *Sarrió* mot kommissionen (REG 2000, s. I-9991). Domen beträffar kommissionens beslut av den 13 juli 1994 om ett förfarande för tillämpning av artikel 85 i EG-fördraget (IV/C/33.833 - kartong) (EGT L 243, s. 1).

27 — Rådets förordning nr 17 av den 21 februari 1962, första förordningen om tillämpning av fördragets artiklar 85 och 86 (EGT 13, s. 204; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8).

152. Eftersom det inte finns något rimligt skäl till varför dessa principer inte skall tillämpas eller varför de skall tillämpas på ett annorlunda sätt inom ramen för tillämpningen av artikel 65.5 i EKSG-fördraget, skall överklagandet ogillas av samma skäl.

153. Överklagandet kan således *inte vinna bifall* på den *sjätte* grunden.

E — *Grunden genom vilken kritik riktas mot beslutet om rättegångskostnader (sjunde grunden)*

Parternas argument

154. *Klaganden* har riktat kritik mot punkt 717 i den överklagade domen och åberopat att förstainstansrätten, trots motsvarande yrkande, felaktigt underlåtit att förplikta kommissionen att erlagga de kostnader och ränteutgifter som följer av ställande av säkerhet för eller betalning av ett bötesbelopp. Klagandens rätt följer av artikel 91 i rättegångsreglerna för förstainstansrätten (nedan kallade rättegångsreglerna).

155. Klaganden har motiverat detta anspråk som förstainstansrätten påstås ha

bedömt felaktigt på följande sätt: Om ett kommissionsbeslut först blir slutgiltigt när det har bekräftats av en opartisk och oavhängig domstol, i förevarande fall av förstainstansrätten, skall även de kostnader och ränteutgifter som följer av ställande av säkerhet först erläggas av klaganden när förstainstansrätten har utfört denna omfattande rättsliga prövning. I annat fall skulle förstainstansrätten inte göra en fullständig prövning i den mening som avses i artikel 6 i Europakonventionen och det skulle följaktligen föreligga en överträdelse av denna bestämmelse.

156. *Kommissionen* anser att det var korrekt av förstainstansrätten att ogilla klagandens yrkande i förfarandet vid förstainstansrätten om att kommissionen skulle förpliktas att ersätta klagandens kostnader och ränteutgifter som skulle följa av ställande av säkerhet för eller betalning av bötesbeloppet.

157. *Kommissionen* har inledningsvis anfört att den inte förstår hur det kan hävdas att förstainstansrätten påstått att kommissionens beslut först blir slutgiltigt när det har bekräftats av förstainstansrätten. Det rör sig såtillvida om en felaktig tolkning av en annan del av den överklagade domen som befattar sig med frågan huruvida det administrativa förfarandet vid kommissionen är förenligt med artikel 6 i Europakonventionen.

158. *Kommissionen* har vidare anfört att bankgarantier i allmänhet visserligen god-

tas för att undvika verkställighet av böterna under ett förfarande vid förstainstansrätten. Detta ändrar dock inte att beslutet är en exekutionstitel i den mening som avses i artikel 92 i EKSG-fördraget och att talan vid förstainstansrätten enligt artikel 39 i EKSG-fördraget inte hindrar verkställighet. Skulle ränta på böterna först börja löpa efter det att de bekräftats av förstainstansrätten, skulle artikel 39 förlora sin betydelse. Dessutom skulle man uppmuntra till att väcka talan, vars enda syfte skulle vara att skjuta upp betalningen av böterna.

159. Kommissionen har slutligen hänvisat till punkterna 111—118 i den överklagade domen, i vilka förstainstansrätten har tagit ställning till ett påstått åsidosättande av artikel 6 i Europakonventionen och till behörigheten att göra en fullständig prövning och dess betydelse.

Bedömning

160. Den första frågan är om inte överklagandet vad avser den *sjunde* grunden skall avvisas på grund av ett förbudet mot att åberopa nya bevismedel²⁸ i överklagandet åsidosatts.

161. Av den av klaganden kritiserade punkt 717 i den överklagade domen framgår nämligen inte att yrkandet, som enligt klagandens uppfattning har bedömts felaktigt av förstainstansrätten, om att kommissionen skall förpliktas att i enlighet med artikel 91 i rättegångsreglerna ersätta kostnader och ränteutgifter som följer av ställande av säkerhet för eller betalning av ett bötesbelopp, överhuvudtaget var föremål för prövning vid förstainstansrätten.

162. Av den ovannämnda punkten framgår enbart att klaganden har yrkat att kommissionen skall förpliktas att i enlighet med artikel 87.3 i rättegångsreglerna eller artikel 34 i EKSG — fördraget ersätta klagandens ”kostnader under det administrativa förfarandet”. ”Kostnader och ränteutgifter som följer av ställande av säkerhet för eller betalning av ett bötesbelopp” är emellertid kostnader som först uppstår på grund av beslutet, det vill säga senare, vilket innebär att de i vart fall inte kan betraktas som kostnader för det administrativa förfarandet.

163. Man kan inte heller utgå från att domen kanske enbart är ofullständig med avseende på redogörelsen för parternas argumentation, eftersom förstainstansrätten även i bedömningen enbart befattat sig med frågan om vem som skall bära kostnaderna för det administrativa förfarandet vid kommissionen, vilket framgår av punkt 714 och följande punkter i den överklagade domen.

28 — Se den i fotnot 14 ovannämnda domen.

164. Det är emellertid tveksamt om klagandens och kommissionens överensstämmande påståenden att ett yrkande om att kommissionen skall förpliktas att "bära de kostnader och ränteutgifter som följer av ställande av säkerhet för eller betalning av ett bötesbelopp" även framställdes i förfarandet vid förstainstansrätten är riktiga.

165. I domen i målet Alexopoulou²⁹ har domstolen uppenbarligen ansett det vara rättsligt möjligt att vid bedömningen av frågan om en grund redan varit föremål för förfarandet vid förstainstansrätten vid motsvarande tvivel undersöka förstainstansrättens akt ex officio, trots att klaganden, såsom i förevarande mål, kan antas ha haft kännedom om att förstainstansrättens dom möjligtvis var bristfällig, men inte har åberopat förstainstansrättens akt.

166. Såsom framgår av punkt VI i ansökan i förfarandet vid förstainstansrätten utgör grunden avseende kostnader och ränteutgifter som följer av ställande av säkerhet för eller betalning av ett bötesbelopp inte en begäran som för första gången framförs i samband med överklagandet. Överklagandets *sjunde* grund kan därför tas upp till sakprövning.

167. Trots att motiveringen av den överklagade domen följaktligen är ofullständig, vilket klaganden har kunnat veta, har klaganden inte någonstans i sin argumentation åberopat att artikel 30 i EKSG-fördraget åsidosatts, utan enbart att förstainstansrätten gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning med avseende på skyldigheten att ersätta rättegångskostnaderna.

168. Följaktligen uppkommer frågan om klaganden inte har åberopat fel grund, eftersom domstolen inte kan pröva om förstainstansrätten har gjort en riktig bedömning av denna särskilda kostnadsfråga om förstainstansrätten, såsom har fastställts, *inte* har uttalat sig om de yrkanden som klagande framställt i förfarandet vid förstainstansrätten.

169. Det förefaller emellertid förhålla sig på det sättet att om klaganden hade åberopat den riktiga grunden (åsidosättande av skyldigheten att motivera domen, artikel 30 i EKSG-fördraget), hade överklagandet vunnit bifall på denna grund. I det fallet hade domstolen varit tvungen att i enlighet med artikel 54 första meningen i EKSG-stadgan upphäva punkt 717 i den överklagade domen på grund av ofullständig motivering, och att återförvisa målet till förstainstansrätten i enlighet med artikel 54 andra meningen i EKSG-stadgan. Skulle förstainstansrätten ogilla yrkandet, så skulle domstolen ha att pröva förstainstansrättens bedömning i ett andra överklagade.

²⁹ — Dom av den 1 juli 1999 i mål C-155/98 P, Alexopoulou mot kommissionen (REG 1999, s. I-4069).

170. Eftersom det i artikel 54 andra meningen i EKSG-stadgan alternativt anges att domstolen även omedelbart kan avgöra målet slutligt, om detta är färdigt för avgörande, synes det här av processekonomiska skäl vara lämpligt att domstolen undantagsvis själv avgör frågan om vem som skall bära de kostnader som har gjorts gällande i förevarande fall och att den i det sammanhanget hänför sig till de rättsliga grunder som klaganden gjort gällande i sin talan vid förstainstansrätten.

171. Frågan är således om ersättning för kostnader och ränteutgifter som följer av ställande av säkerhet för eller betalning av ett bötesbelopp kan erhållas på grundval av artikel 91 i rättegångsreglerna.

172. Vad gäller kostnaderna för ställande av säkerhet har domstolen redan i beslutet i målet Krupp³⁰ fastslagit att "kostnader för ställande av bankgarantier inte kan betraktas som kostnader för förfarandet i den mening som avses i ovannämnda bestämmelse.³¹ Den omständigheten att ställande av bankgaranti utgjorde ett av två villkor

som kommissionen angivit för att hindra verkställighet av beslutet varigenom böter åläggs räcker nämligen inte för att kvalificera de aktuella kostnaderna som kostnader för förfarandet, som inleddes genom denna talan".

173. Beträffande de ränteförluster som uppkommer om böterna betalas anser jag att klagandens argument avseende beslutets avsaknad av slutlighet inte är övertygande. Som kommissionen helt riktigt har påpekat kan beslutet i enlighet med artikel 92 i EKSG-fördraget jämförd med artikel 39.1 i EKSG-fördraget i vart fall verkställas omedelbart, vilket innebär att även kommissionens rätt till ränta uppstår omedelbart, om en mottagare av beslutet inte betalar bötesbeloppet efter det att tidsfristen för betalning löpt ut.

174. Det förefaller därför som om klaganden genom denna grund mindre haft för avsikt att ifrågasätta kommissionens principiella rätt till ränta på bötesbelopp som inte betalats. Denna grund avser snarare rätten till ränta för den del av bötesbeloppet, med vilken bötesbeloppet nedsattes i den överklagade domen, eller motsvarande andel av kostnaderna för ställande av en

30 — Domstolens beslut av den 20 november 1987 i mål 183/83, Krupp mot kommissionen (REG 1987, s. 4611), punkt 10.

31 — Eftersom beslutet antogs innan förstainstansrätten upprättades, var det i det fallet fråga om artikel 73 b i rättegångsreglerna för domstolen, som är ikalydande i denna del.

bankgaranti, med vilken man avser att tillfälligt undvika verkställighet av beslutet.

F — *Grunden genom vilken kritik riktas mot att förfarandets längd innebär att artikel 6 i Europakonventionen åsidosätts (nionde grunden)*

Parternas argument

175. Då klaganden emellertid inte har anfört detta, hänvisas i detta sammanhang allmänt till förstainstansrättens uttalanden i punkt 679 i domen i det parallella fallet i målet *British Steel*.³²

177. Klaganden har åberopat domstolens dom i målet *Baustahlgewebe*.³³ Klaganden anser att det genom domstolsförfarandet, som har pågått mer än fem år och som föregicks av ett administrativt förfarande vid kommissionen som pågick tre år, har förorsakats en sådan fördröjning av lösningen av tvisten att en överträdelse av artikel 6 i Europakonventionen föreligger.

176. Överklagandet kan således *inte vinna bifall* på den *sjunde* grunden, genom vilken klaganden har åberopat att förstainstansrätten felaktigt har ogillat klagandens yrkande om att förplikta kommissionen att i enlighet med artikel 91 i rättegångsreglerna erlagga de kostnader och ränteutgifter som följer av ställande av säkerhet för eller betalning av ett bötesbelopp.

178. Klaganden har betonat att kommissionen, genom dess motvilja att ge klaganden tillgång till de handlingar som var nödvändiga för dess försvar, bär ansvaret för denna fördröjning.

32 — Dom av den 11 mars 1999 i mål T-151/94, *British Steel* mot kommissionen (REG 1999, s. II-629). Klaganden i det målet hade visserligen inte yrkat att kommissionen skulle förpliktas att bära klagandens kostnader och ränteutgifter, utan enbart om (delvis) återbetalning av bötesbeloppet som betalats till kommissionen utan rättslig grund "jämte dröjsmålsränta". Förstainstansrätten har hänvisat till rätten till att följderna av rättsstridiga handlingar undanröjs i enlighet med artikel 34 i EKSG — fördraget. Ett företag som redan har betalat ett bötesbelopp som förstainstansrätten helt eller delvis har ogiltigförklarat har därför i princip rätt till återbetalning av de ränteutgifter som har gjorts gällande. I förstainstansrättens dom av den 10 oktober 2001 i mål T-171/99, *Corus* mot kommissionen (REG 2001, s. II-2967), konkretiserades rätten till ersättning det fastställdes att det enligt artikel 34 i EKSG-fördraget under vissa omständigheter i princip är möjligt att begära skadestånd för de kostnader och ränteutgifter som kan ha uppkommit för klaganden i förfarandet vid förstainstansrätten på grund av att det bötesbelopp som klaganden påförts ogiltigförklaras. Förstainstansrätten har dessutom fastställt att rätten till ersättning i vart fall även inbegriper betalning av dröjsmålsränta på den del av bötesbeloppet som betalats utan rättslig grund.

179. Klaganden anser därför att den inte behöver utge ränta för den period under vilken domstolsförfarandet fördröjdes och hindrades på grund av kommissionens uppträdande.

180. *Kommissionen* har påpekat att omständigheterna i förevarande fall skiljer sig från omständigheterna i målet *Baustahlgewebe*. I förevarande fall var kommis-

33 — Dom av den 17 december 1998 i mål C-185/95 P, *Baustahlgewebe* mot kommissionen (REG 1998, s. I-8417).

sionen på grund av artikel 23 i EKSG-stadgan och två beslut av förstainstansrätten³⁴ tvungen att översända alla handlingar i ärendet, granska alla dokument och avgöra vilka som kunnat översändas till klagandena.

tid har åsidosatts, behöver frågan huruvida ett sådant åsidosättande även kan medföra att rätten till räkta går förlorad för den period som domstolsförfarandet pågår³⁵ inte behandlas närmare

181. Förstainstansrätten har dessutom på klagandenas initiativ gjort en sådan grundlig undersökning av dessa handlingar och dokument.

184. Överklagandet kan således *inte vinna bifall* på den *nionde* grunden, genom vilken kritik riktas mot domstolsförfarandets längd.

Bedömning

182. Dessa grunder överensstämmer i huvudsak med dem som Thyssen Stahl AG har anfört i mål C-194/99 P. För en redogörelse av skälen till varför överklagandet inte kan vinna bifall på den *nionde* grunden hänvisas till punkt 231 och följande punkter i mitt förslag till avgörande i det ovannämnda målet, som jag också föredrar i dag. Samma skäl gäller i det föreliggande målet.

183. Eftersom det följaktligen inte skall fastslås att rätten till rättsskydd inom skälig

IV — Rättegångskostnader

185. Enligt artikel 32 i EKSG-stadgan och artikel 122.1 i rättegångsreglerna skall domstolen besluta om rättegångskostnaderna när överklagandet bifalls och slutlig dom avkunnas. Enligt artikel 69.3 i rättegångsreglerna, som enligt artikel 118 är tillämplig på överklaganden, kan domstolen besluta att kostnaderna skall delas eller att vardera parten skall bära sin kostnad, om parterna ömsom tappar målet på en eller flera punkter eller om särskilda omständigheter motiverar det. Eftersom överklagandet endast bifalls på en grund som avser böterna och eftersom denna grund enbart skall bifallas delvis, är det skäligt att klaganden skall bära sina rättegångskostnader och ersätta fyra femtedelar av kommissionens rättegångskostnader.

34 — Förstainstansrättens beslut av den 19 juni 1996 i målen T-134/94, T-136/94, T-137/94, T-138/94, T-141/94, T-145/94, T-147/94, T-148/94, T-151/94, T-156/94 och mål T-157/94, NMH Stahlwerke m.fl. mot kommissionen (REG 1996, s. II-537) och av den 10 december 1997 i målen T-134/94, T-136/94, T-137/94, T-138/94, T-141/94, T-145/94, T-147/94, T-148/94, T-151/94, T-156/94 och mål T-157/94, NMH Stahlwerke m.fl. mot kommissionen (REG 1997, s. II-2293).

35 — I domen i det ovan i fotnot 33 nämnda målet Baustahl-gewebe nedsattes bötesbeloppet som rättsföljd.

V — Förslag till avgörande

186. Med stöd av dessa skäl föreslår jag att domstolen skall:

- upphäva förstainstansrättens dom av den 11 mars 1999 i mål T-156/94, Siderúrgica Aristrain Madrid S.L. mot kommissionen, i den mån som däri fastställs att det var lagenligt att enbart påföra Siderúrgica Aristrain Madrid S.L. böter,
- ogiltigförklara artiklarna 4 och 6 i kommissionens beslut 94/215/EKSG av den 16 februari 1994 om ett förfarande för tillämpning av artikel 65 i EKSG-fördraget angående avtal och samordnade förfaranden bland europeiska stålbalksproducenter i den del som enbart Siderúrgica Aristrain Madrid S.L. nämns av två solidariskt ansvariga bolag.
- ogilla överklagandet i övrigt och
- förplikta Siderúrgica Aristrain Madrid S.L. att bära sina rättegångskostnader och ersätta fyra femtedelar av Europeiska gemenskapernas kommissions rättegångskostnader.